

кваліфікації від керівників позашкільних навчальних закладів для розробки та введення стратегій.

Таким чином, позашкільний навчальний заклад у сфері фізичного виховання та спорту – це відкрита соціальна система. Інноваційна політика будь-якої установи, в тому числі й школи, спрямована на впровадження стратегічного менеджменту (управління). Стратегічне управління в освіті можна визначити як сукупність рішень і дій щодо формулювання та реалізації пріоритетних напрямів розвитку закладу освіти. Сутність стратегічного управління полягає у визначенні перспектив, довгострокових цілей, шляхів та організації колективу щодо їхнього досягнення.

Література:

1. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: Проблеми теорії, методології, практики: монографія. Київ: Вид-во УАДУ, 2000. 328 с.
2. Бондар В. І. Управлінський аспект плану роботи школи. *Підручник для директора*. 2006. № 1. С. 4–6.
3. Карамушка Л. М. Психологія управління: навч. посіб. Київ: Міленіум, 2003. 344 с.
4. Корещий М. Х., Дегтяр А. О., Даций О. І. Стратегічне управління: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2007. 240 с.
5. Мищенко А. П. Стратегічне управління: навч. посібник. Київ: Центр навч. літератури, 2004. 336 с.
6. Освітній менеджмент: навч. посіб. / Л. Даниленко, Л. Карамушка. Київ: Шкільний світ, 2003. 400 с.
7. Поза межами можливого: школа якою вона є / за ред. М. Моденко. Київ: Шкільний світ, 2004. 264 с.
8. Ренькас Б. М. Стратегічне планування в управлінні загальноосвітнім навчальним закладом. *Педагогічний процес: теорія і практика: зб. наукових праць*. Вип. 2. Київ: ЕКМО, 2009. С. 236–247.
9. Скібіцький О. М. Стратегічний менеджмент: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2006. 312 с.
10. Шершньова З. Є., Оберська С. В. Стратегічне управління. Київ: КНЕУ, 1999. 320 с.

Ірина Пенза*

(аспірант кафедри педагогіки й менеджменту освіти
КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»)

Науковий керівник:

Слюсаренко Н. В.

(доктор педагогічних наук, професор)

СОЦІОКУЛЬТУРНА СКЛАДОВА ОСВІТИ МАЙБУТНІХ СУДНОВОДІВ У 50-60-І РОКИ ХХ СТ.

Україна – морська держава. Сьогодні українські моряки працюють під прапорами різних країн, у змішаних екіпажах, добре володіють професійними компетентностями. Важливі знання та вміння вони отримують ще перебуваючи на суші, доки здобувають освіту. Однією з ключових складових останньої є соціокультурна складова, адже судноводії працюють

* *Ірина Пенза*

НАУКОВИЙ ПОШУК МОЛОДИХ

з людьми та мають розуміти як організувати команду задля ефективного виконання поставлених завдань.

Дослідженням морської освіти займалося багато вітчизняних вчених, серед них викладачі Херсонської державної морської академії М. Бабишена, Н. Бобришева, Л. Ліпшиць, П. Фролова, а також А. Ляшкевич та А. Солодовник, чії роботи за темами є дотичними до нашої, оскільки стосуються саме сфери морської освіти.

Метою даного дослідження є аналіз соціокультурної складової освіти майбутніх судноводіїв у 50-60-і роки ХХ ст.

Політичне життя радянського суспільства у другій половині ХХ ст. більшістю вчених характеризується як період посилення керівної ролі КПРС. У 1950-ті роки країна все ще перебувала у стані післявоєнного відновлення. Проте у той же час з 1951 р. відбувається покращення підготовки морських фахівців. На землях, не так давно визволених від фашистських загарбників, почалась робота з відновлення зруйнованого господарства. Значна увага приділялась діяльності морського транспорту та перспективам подальшого розвитку флоту. Основними характеристиками освіти даного періоду є доступність для всіх верств населення, політехнізація, зв'язок з політикою, спрямованість на формування людини з глибоким соціалістичним переконанням.

06.08.1951 р. вийшла Постанова ЦК ВКП (б) «Про заходи щодо покращення викладання суспільних наук у вищих навчальних закладах» [2, с. 245-249]. У ній наголошувалося на необхідності виховання у студентів усвідомленого та творчого відношення до вивчення теорії, зв'язку викладання суспільних наук з практикою, залученні обширного матеріалу з області політичного, господарського, культурного життя під час їх вивчення. Згідно з постановою розширювалась підготовка викладачів суспільних дисциплін, з 1951 р. збільшувалася набір до аспірантури вузів з марксизму-ленінізму – 250 чоловік, політекономії – 50, філософії – 50. Цій постанові передувала Постанова ЦК ВКП (б) «Про заходи з усунення недоліків у відборі, підготовці та перепідготовці кадрів викладачів основ марксизму-ленінізму, політичної економії та філософії вищих навчальних закладів» від 16.06.1949, відповідно до якої до 1 січня 1950р. Міністерству вищої освіти СРСР треба було перевірити стан відбору, підготовки та перепідготовки викладацьких кадрів та персонально їх затвердити. Створювались інститути підвищення кваліфікації, встановлювався контингент прийому до аспірантури з кафедр марксизму-ленінізму, політ. економії, філософії. Відділ викладання суспільних наук реорганізовувався в Управління викладання суспільних наук. Активно проводилась підготовка викладачів основ марксизму-ленінізму, політичної економії та філософії при Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка, строк підготовки охоплював один рік, зареховувались туди випускники історичних, філософських та економічних факультетів. Таким чином, на початку

НАУКОВИЙ ПОШУК МОЛОДИХ

1950-х проводилась активна робота з вдосконалення викладання суспільних дисциплін у вищих навчальних закладах.

Аналіз навчальних планів морських навчальних закладів досліджуваного періоду свідчить, що навчання здійснювалось згідно з трьома циклами наук: загальноосвітнім, загальнотехнічним та спеціальним. До сьогодні зберегла не вся необхідна документація, що викликає складнощі у наданні аналізу змін соціокультурної складової освіти професійної підготовки майбутніх судноводів. Наприклад, у навчальному плані за 1952-1953 рр. (таб. 1) до дисциплін загальноосвітнього циклу, які формують соціокультурну компетентність, входять історія СРСР, російська мова та література, англійська мова.

Таблиця 1

Розподіл годин на дисципліні соціокультурного спрямування зі спеціальності «Морське судноводіння» 1952-1953 рр.

Назва дисципліни	Відсоток від загальної кількості годин
Історія СРСР	255
Російська мова та література	301
Англійська мова	414
Всього годин: 2687	970
	36

Джерело: [6]

Проведений аналіз протоколів засідань, планів роботи циклових комісій з історії, російської мови та літератури пізніше циклових комісій з історії, суспільствознавства та літератури; циклових комісій з англійської мови дає підставу стверджувати, що головними заходами, передбаченими на навчальний рік для всіх циклових комісій були:

- слідувати за новинками політичної та спеціальної літератури з предметів;
- готувати та проводити з курсантами доповіді на теми авторитет радянської літератури, культури, цінностей тощо;
- регулярно читати політичні та методичні журнали;
- проводити з курсантами політінформації (часто їх влаштовували самі курсанти під керівництвом викладача);
- вивчати твори класиків марксизму-ленінізму;
- регулярно підвищувати ідейно-теоретичний рівень ділової кваліфікацію викладача.

Наступною подією, що певною мірою вплинула на розвиток соціокультурної складової освіти майбутніх судноводів була постанова ЦК КПРС «Про викладання у вищих навчальних закладах політичної економії, діалектичного та історичного матеріалізму та історії КПРС» від 18.06.1956 р. Як зауважили А. Петрушенко та В. Рибаківа, після XX з'їзду КПРС почалися

НАУКОВИЙ ПОШУК МОЛОДИХ

Деїдлінізація суспільства, виникла потреба змінити змістовну складову суспільних дисциплін тому вийшла дана постанова. Згідно з нею, у всіх вузах країни з 1956-1957 н.р. вводились збереговані дисципліни у вигляді самостійних курсів. Важливим здобутком реформ того часу стало й те, що до 1963 р. у державі вирішилось питання про загальну неповну середню (восьмирічну) освіту, вона стала обов'язковою. Зменшився догматизм у викладанні матеріалу, що сприяло підвищенню якості викладання [5, с. 93-97]. Власне зменшенню догматизму та заохоченню викладачів до більш творчої праці сприяла Постанова ЦК КПРС «Про подолання культу особи та його наслідків» від 30 червня 1956 р.

А. Грищенко займалась вивченням реформування шкільної освіти середини ХХ ст., у своїх наукових доробках цей період вона характеризує початком науково-технічної революції, з відповідно, виникненням потреби у висококваліфікованих працівниках [1, с. 109-116]. Розділяючи погляди вченої, зазначимо, що на ХХ з'їзді КПРС у лютому 1956 року з-посеред ряду інших питань, також йшлося про недоліки у роботі школи, з саме: відірв навчання від життя та недостатню підготовку випускників до практичної діяльності. Для швидкого здійснення політехнізації школи вважалось необхідним ввести нові предмети, які дають основи знань з питань промислового та сільськогосподарського виробництва, практично залучати учнів до праці на підприємствах, у колгоспах та радгоспах, шкільних майстернях. У сфері вищої освіти наголошувалось на необхідності кращої якості підготовки спеціалістів на основі тсного взаємозв'язку навчання з виробництвом [3, с. 20-21].

Так у грудні 1958 р. було прийнято Закон «Про зміцнення зв'язку школи з життям і про дальший розвиток народної освіти в СРСР», який проголошував взаємозв'язок навчання та виробничої праці. У квітні 1959 р. відповідно до Закону СРСР Верховна Рада Української РСР ухвалила Закон «Про зміцнення зв'язку школи з життям і про дальший розвиток системи народної освіти в УРСР», який став передумовою змін у розвитку соціокультурного компонента освіти, оскільки з 1959 р. у навчальних закладах запроваджувались нові навчальні плани для першого курсу навчання. Почала здійснюватись обов'язкова восьмирічна освіта, середні школи переходили до 11-річного навчання. 9 травня 1959 р. прийнято постанову ЦК КПРС та Ради Міністрів СРСР «Про заходи щодо подальшого розвитку вищої та середньої спеціальної освіти, докращенню підготовки та використання спеціалістів». «Вона затвердила комплекс заходів, спрямованих на вирішення питань, що назріли. Пропонувалось передбачити більш високі темпи розвитку середньої спеціальної освіти, оскільки випускників технікунів треба було втричі більше ніж тих, хто закінчував вузи. Важливу роль у їх підготовці відігравав новий тип учбових закладів – професійно-технічні училища (ПТУ)» [5, с. 93-97]. У наказі міністра вищої і середньої спеціальної освіти

української РСР № 104 від 5 жовтня 1959 р. 1959-1960 н.р. названо першим роком роботи в нових умовах, «коли на основі рішень XXI з'їзду КПРС розгорнута боротьба за поліпшення якості підготовки спеціалістів вищої і середньої кваліфікації і за здійснення Закону про зміцнення зв'язку школи з життям і про дальший розвиток народної освіти в СРСР» [4, с. 73]. У даному наказі акцентується увага на забезпеченні учбового процесу та роботи на виробництві, перенесенні учбової роботи зі спеціальних інститутів на виробництво, перебудові діяльності викладачів або ті консультували студентів біля верстату по професії, знаходячись безпосередньо на підприємстві де студент має виступати активним учасником життя підприємства [там само, с. 79-80]. Учні, прийняті до середніх спеціальних учбових закладів у 1959 р і раніше, закінчували учбові заклади за діючими учбовими планами з посиленням практичної підготовки. А для молоді, прийнятої до середніх спеціальних учбових закладів у 1959 р. і протягом наступних років, які закінчили 7 і 10 класів, Рада Міністрів СРСР доручила Міністерству освіти розробити учбові плани для підготовки спеціалістів за формами навчання, встановленими постановою Ради Міністрів СРСР від 4 серпня 1959 р. № 908 [там само, с. 90]. Того ж року Міністерство освіти розробило спеціальну освіту Української РСР наказом № 106 від 6 жовтня 1959 р. зобов'язав «Держплан УРСР разом з Міністерством вищої і середньої спеціальної освіти УРСР розробити і здійснити в 1959-1960 роках заходи по поліпшенню планування підготовки спеціалістів середньої кваліфікації, маючи на увазі наближення середніх спеціальних учбових закладів до виробництва» [там само, с. 93].

Отже, у 50-60-і роки ХХ ст. виникає потреба у висококваліфікованих працівниках, але перш за все, у галузі професійно-технічної освіти. Політехнізація пронизує всі освітні заклади, її метою є посилення виробництва. В цей період виходять постанови, спрямовані на посилення соціокультурної складової освіти взагалі, що поширюється й на морські навчальні заклади, покращується підготовка викладачів гуманітарних дисциплін та вводяться нові дисципліни соціокультурного спрямування.

Література:

1. Грищенко А. С. Реформування шкільної освіти середини ХХ ст. у пресі Київської області (за матеріалами газетного фонду Державного архіву Київської області) огляди джерел та документальні нариси. Архіви України. 2014 р. Випуск 6 (254). С. 109-116.
2. КПСС в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК (1898-1988): в 16 т. / под. общ. ред. А. Г. Егорова. К. М. Боголюбова. 9-е изд., доп. и испр. Москва: Ин-т марксизма-ленинизма при ЦК КПСС, 1985. Том 8: 1946-1955. 584 с.
3. КПСС в резолюциях и решениях съездов, конференций и пленумов ЦК (1898-1988): в 16 т. / под. общ. ред. А. Г. Егорова. К. М. Боголюбова. 9-е изд., доп. и испр. Москва: Ин-т марксизма-

НАУКОВИЙ ПОШУК МОЛОДИХ

- Ленинізма при ЦК КПСС, 1986. Т. 9: 1956-1960. 1986 г. 574 с.
- Закази №№ 51-144 Міністра вищої і середньої спеціальної освіти РСР з основної діяльності ЦДАВО. Ф. Р-4621. Оп. 1. Спр.137. 182 арк.
- Петрушенко А. Д., Рыбакова В. М. Реформирование системы образования в СССР в период «оттепели» (1953-1964 гг.). Труды молодых ученых. Москва, 2010. С. 93-97.
- Учебный план специальности «Морское судоходство», утвержденный Министерством высшего образования СССР, № 14-2-2/4-02. Москва, 1952. 2 с.

Ігор Попроцький*

(аспірант кафедри педагогіки й менеджменту освіти
КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти»)

Науковий керівник:

Геретьєва Н. О.

(доктор педагогічних наук, доцент)

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ВІЙСЬКОВИХ МОРЯКІВ В РУМУНІІ, ЯК ПРИКЛАД ПІДГОТОВКИ КРАЇН-ЧЛЕНІВ НАТО

У період реформування системи підготовки військових фахівців для потреб Військово-Морських Сил Збройних Сил України, компетентних у військовому управлінні підрозділами танки «надводний корабель» або «бойова частина надводного корабля», здатних керувати виконанням службово-бойових функцій у сфері корабельного озброєння і несенні особистої та професійної відповідальності за якість виконання цими підрозділами завдань з'являється необхідність перегляду освітніх та виховних концепцій, оновлення підходів до навчально-методичного забезпечення професійної підготовки.

Важливу роль у визначенні освітніх програм підготовки військових моряків відіграють складові навчальних планів, об'єми навчальних дисциплін їх місце в структурно-логічній схемі щодо отримання необхідних компетенцій.

Метою статті є проведення аналізу системи підготовки Військово-Морських фахівців Румунії, як моделі підготовки офіцерських кадрів, прийнятих у країнах-членів НАТО та впровадження досвіду в систему підготовки України.

Військово-Морські Сили Румунії – один з видів Збройних Сил Румунії, включають в себе Військово-Морський флот, морську піхоту, частини і підрозділи спеціального призначення. Військово-Морські Сили як один з видів Збройних Сил Румунії призначені головним чином для захисту національних інтересів Держави в акваторії Чорного моря і на річці Дунай [1; 2].

До складу Військово-Морських Сил Румунії входить спеціалізований вищий навчальний заклад Військово-Морська академія «Мирча чел Бетрин», яка розташована в Констанці, заснований в 1872 році як флотська школа [3]. На даний час академія має факультети – торгового флоту, навігації і військово-морського управління та морської інженерії.

* © Ігор Попроцький